

ارزیابی اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد از دیدگاه دانشجویان پزشکی و داروسازی در دانشگاه علوم پزشکی مازندران

رقیه ولی پور خواجه غیائی^۱، فروزان صادقی محلی^{۲،۳*}، مسلم محمدی^۴، سکینه شفیعا^۲

چکیده

مقدمه: از آنجایی که آموزش یک حرفه است و زیر بنای توسعه پایدار انسانی است، رعایت اخلاق حرفه‌ای در تدریس و آموزش از سوی اساتید منجر به تحقق اهداف آموزشی در دانشگاه‌ها خواهد شد. از این رو مطالعه حاضر با هدف ارزیابی اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد از دیدگاه دانشجویان پزشکی و داروسازی در دانشگاه علوم پزشکی مازندران صورت گرفت.

روش بررسی: مطالعه حاضر توصیفی-مقطعی است. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان دوره دکتری حرفه‌ای پزشکی و داروسازی ورودی سال تحصیلی ۹۹-۹۸ بود که ۱۱۸ نفر به عنوان نمونه آماری بصورت تصادفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد در قالب ۶ مولفه و ۴۸ گویه بود. مقیاس نمره‌دهی گویه‌ها بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت از یک تا پنج بوده است. داده‌ها با کمک نرم‌افزار آماری SPSS 21 مورد تجزیه و تحلیل آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و تحلیلی (آزمون تی تک گروهی و تی مستقل) قرار گرفت.

نتایج: نمره کل اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان $0/63 \pm 3/59$ بود و بین دیدگاه دانشجویان دختر ($0/61 \pm 3/65$) و پسر ($0/65 \pm 3/50$) اختلاف معناداری ($p=0/231$) مشاهده نگردید. بالاترین امتیاز از دیدگاه دانشجویان پزشکی و داروسازی به مولفه ویژگی‌های شخصی اساتید و کمترین نمره به مولفه شناخت یادگیرنده اختصاص یافت.

نتیجه‌گیری: نمره میانگین کل به دست آمده اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید در دو دانشکده اگرچه در سطح متوسط و نسبتاً مطلوب بوده است اما با وضعیت مطلوب که بالاتر از $3/67$ است و استاندارد (نمره ۵) هنوز فاصله دارد و نیاز به برنامه‌ریزی بیشتری از سوی برنامه‌ریزان آموزشی در جهت ارتقای سطح وضعیت اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دارد.

واژه‌های کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، تدریس، اساتید، دانشگاه علوم پزشکی مازندران

- ۱- دکتری برنامه درسی آموزش عالی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
- ۲- استادیار گروه فیزیولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
- ۳- استادیار، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
- ۴- دانشیار گروه فیزیولوژی، مرکز تحقیقات بیولوژی سلولی و مولکولی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۱۱-۳۳۰۴۴۳۲۶ پست الکترونیکی: sadeghi.f.ph@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

تاریخ بازبینی: ۱۳۹۹/۰۸/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۰۷

مقدمه

مقوله تدریس به مثابه فعالیتی است که برای ایجاد یادگیری و تغییر رفتار فراگیر اجرا می‌شود. رعایت اخلاق حرفه‌ای در تمام امور سازمانی جهت اثربخشی ضروری است (۱) و از آنجایی که آموزش یک حرفه است و زیر بنای توسعه پایدار انسانی است، رعایت اخلاق حرفه‌ای در آموزش منجر به تحقق اهداف آموزشی خواهد شد (۲، ۳). رسالت اصلی دانشگاه آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص بر اساس نیاز جامعه است (۴). اساتید دانشگاه علاوه بر مسئولیت انتقال علوم به دانشجو بعنوان الگوی حرفه‌ای و انسانی ارزش‌های اخلاقی در محیط کاری برای دانشجو محسوب می‌شوند (۳). افزایش امنیت روانی در دانشگاه و رشد و بالندگی دانشجو و افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های دانشگاه از جمله پیامدهای رعایت اخلاق حرفه‌ای در آموزش و تدریس است. دوره دانشجویی بهترین دوره است که فرد می‌تواند علاوه بر کسب علوم و مهارت‌ها، اخلاق حرفه‌ای و کاربرد آن را نیز فرا گیرد (۳). امروزه یکی از مهمترین رویکردها در برنامه‌ریزی درسی رویکرد اخلاقی است که ابزاری برای توسعه فضائل اخلاقی و مهارت‌های اجتماعی فراگیران است و آنان را برای رویارویی با مسائل جدید آماده می‌سازد (۵). هدف از کاربرد اخلاق حرفه‌ای در تدریس، شکل‌گیری اصول اخلاقی است که مشخص‌کننده مسئولیت‌های حرفه‌ای اساتید دانشگاه است. استادان دانشگاه همواره بعنوان الگویی برای دانشجویان از جنبه‌های مختلف نظیر مسائل علمی و آموزش، احترام گذاشتن، تعامل و ارتباط متقابل، آداب و معاشرت، ایجاد انگیزه، مدیریت و مسئولیت‌های حرفه‌ای و غیره محسوب می‌شوند. اخلاق حرفه‌ای تدریس از دو جنبه قابل بحث است: استانداردهای اخلاقی که در آموزش باید رعایت گردد و درواقع به فرآیند یاددهی - یادگیری ارتباط دارد و دوم اصول اخلاق فردی که استاد باید در هر زمان و مکانی به آن پایبند باشد (۶). از دید موریس و وود اخلاق حرفه‌ای تدریس دارای ابعادی است که شامل شخصیت فردی، روش تدریس، تدریس سؤال محور و بصورت تعاملی با دانشجویان و توانایی ارتباط یا مهارت‌های ارتباطی می‌باشد (۷). روتگانز و

اشمیت معیارهای اخلاق حرفه‌ای را تناسب اجتماعی، تناسب شناختی و متخصص بودن در زمینه رشته علمی می‌دانند (۸). از دیدگاه دانشجویان بیرجند مهمترین مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای در تدریس استاد ویژگی‌های فردی، مهارت‌های تدریس، مهارت‌های ارتباط فردی و مهارت‌های ارزشیابی و رعایت قوانین آموزشی است (۹). از دیدگاه دانشجویان شهید صدوقی یزد، مهمترین معیارهای اخلاق حرفه‌ای تدریس ویژگی‌های فردی، روابط انسانی مهارت‌های تدریس و مهارت‌های ارزشیابی است (۵). روش تدریس، معلومات علمی استاد، به روز بودن موضوعات و مطالب ارائه شده، قدرت انتقال مفاهیم و توانایی به چالش علمی کشیدن دانشجو و جلب آن برای مشارکت در بحث، از جمله مهمترین معیارهای یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی کرمان بوده است (۱۰). نظام‌های آموزش عالی امروزه دریافته‌اند که نادیده گرفتن مسائل اخلاقی و فرار از مسئولیت‌ها و تعهدات آموزشی منجر به از بین رفتن نظام آموزشی می‌شود. به همین دلیل، بسیاری از دانشگاه‌های موفق برای تدوین استراتژی اخلاقی احساس نیاز کرده و به این باور رسیده‌اند که باید در چنین سازمانی، فرهنگی مبتنی بر اخلاق رسوخ نماید. بنابراین ارزیابی وضعیت موجود مولفه‌های مختلف اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد و تعیین فاصله آن با استانداردهای آموزشی در هر دانشگاهی ضروری است. از این رو کوشیده‌اند به تحقیقات مرتبط با حیطة اخلاق حرفه‌ای جایگاه ویژه‌ای بدهند؛ چرا که بررسی اخلاق حرفه‌ای و معیارهای آن از دیدگاه دانشجویان، بعنوان یکی از عناصر مهم در عرصه آموزش که همه تلاش‌ها در جهت تربیت آنان به عنوان یک فرد حرفه‌ای است، می‌تواند به سیاستگذاران، مدیران و برنامه‌ریزان دانشگاهی در اتخاذ تصمیمات مناسب برای کاهش فاصله میان وضعیت موجود و مطلوب در این زمینه و ارتقای این استانداردهای آموزشی کمک رساند (۱۱). در واقع می‌توان گفت شناخت وضعیت فعلی و وضعیت مطلوب در اخلاق حرفه‌ای لازم‌ی رشد اخلاقی حرفه‌ای است. عطف توجه به عیوب

خویش، فرد و سازمان را برای اصلاح و تعالی برمی‌انگیزاند و این شرط توسعه از جمله توسعه در آموزش است (۱۲).

با توجه به اهمیت رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای تدریس از سوی اساتید در تحقق اهداف آموزشی دانشگاه، سؤال پژوهشی در این مطالعه این است که در دانشگاه علوم پزشکی مازندران وضعیت اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد از دیدگاه دانشجویان پزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مازندران چگونه است.

روش کار

مطالعه حاضر توصیفی-مقطعی بود. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان دوره دکتری حرفه‌ای پزشکی و داروسازی ورودی سال تحصیلی ۹۹-۹۸ بود که ۱۱۸ نفر به-عنوان نمونه آماری بصورت تصادفی با استفاده از جدول مورگان انتخاب شدند و سپس با نمونه‌گیری طبقه‌ای سهم هر دانشکده لحاظ گردید. معیار ورود به مطالعه، اشتغال به تحصیل و تمایل به شرکت در مطالعه و معیارهای خروج مطالعه، عدم تکمیل بیش از ۳۰٪ سؤالات پرسشنامه بوده است. ابزار گردآوری داده-ها پرسشنامه "اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد" بود که توسط سبحانی‌نژاد و همکاران طراحی شده بود. این پرسشنامه در قالب ۶ مولفه و ۴۸ گویه طراحی شد و روایی صوری و محتوایی آن مورد تایید قرار گرفت. همچنین پایایی پرسشنامه مزبور در مطالعه سبحانی‌نژاد و همکاران با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ تعیین شد (۱۱). مولفه‌های تدریس استاد شامل: ویژگی‌های شخصیتی (۲۱ گویه)، اشراف بر محتوا (۶ گویه)، تسلط بر شیوه‌های تدریس (۴ گویه)، شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده (۶ گویه)، ارزشیابی استاندارد (۵ گویه) و رعایت قوانین و مقررات آموزشی (۶ گویه) بود که به بررسی اخلاق حرفه‌ای تدریس اعضای هیئت علمی می‌پردازد. پرسشنامه بر اساس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت از یک (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) تنظیم شد. در خصوص درجه‌بندی پاسخ‌ها، میانگین به این صورت است که نمره میانگین ۱ تا ۲/۳۳ در

سطح ضعیف یا نامطلوب، ۲/۳۴ تا ۳/۶۷ در سطح متوسط یا نسبتاً مطلوب و ۳/۶۸ تا ۵ در وضعیت قوی یا مطلوب و کسب حداکثر نمره که ۵ می‌باشد، بعنوان نمره استاندارد تلقی می‌شود (۱۱). جهت رعایت اصول اخلاقی پژوهش، شرکت در مطالعه کاملاً داوطلبانه صورت گرفت و توضیحات لازم در مورد چگونگی استخراج و ارائه اطلاعات، محرمانه بودن اطلاعات فردی، عدم نیاز به درج نام و نام‌خانوادگی و سایر نکات اخلاقی به داوطلبان محرمانه بود. تکمیل و عودت پرسشنامه‌ها به منزله تمایل و رضایت از مشارکت در طرح در نظر گرفته‌شد. پرسشنامه با مراجعه به دانشکده‌ها به دانشجویان تحویل و پس از تکمیل جمع‌آوری گردید. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS-21 گردید و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و آمار تحلیلی (تی تک گروهی برای مقایسه میانگین مولفه‌ها با حد متوسط پرسشنامه که ۳ می‌باشد و آزمون تی مستقل برای مقایسه نتایج دیدگاه دانشجویان دختر و پسر) استفاده گردید.

یافته‌ها

میزان پاسخ‌دهی به پرسشنامه ۱۰۰ درصد بود. ۶۹ نفر (۵۹ درصد) از شرکت‌کنندگان در مطالعه زن و ۴۸ نفر (۴۱ درصد) آنها مرد بودند. ۴۰ نفر (۳۴/۲ درصد) از دانشکده داروسازی و ۷۷ نفر (۶۵/۸ درصد) از دانشکده پزشکی مازندران بودند. برای مقایسه میانگین مولفه‌ها با گزینه ۳ (متوسط) پرسشنامه از آزمون تی تک‌گروهی (One sample T-test) استفاده گردید. در جدول ۱ میانگین و انحراف معیار و سطح معنی‌داری مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان به نمایش گذاشته شده است. نمره میانگین متوسط یا نسبتاً مطلوب در این تحقیق بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه-ای بین ۲/۳۳ تا ۳/۶۷ می‌باشد. همانطوری که داده‌های جدول، نشان می‌دهد میانگین و انحراف معیار نمره کل اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان $3/59 \pm 0/63$ یعنی در سطح متوسط و یا نسبتاً مطلوب می‌باشد.

جدول ۱: آمار توصیفی و استنباطی (مقایسه میانگین با متوسط) اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان

T	P value	انحراف معیار	میانگین	مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس
۱۱/۱۸	$P < 0.0001$	۰/۶۶	۳/۶۸	ویژگی‌های شخصیتی
۷/۹۹	$P < 0.0001$	۰/۷۱	۳/۵۳	اشراف بر محتوا
۶/۹۰	$P < 0.0001$	۰/۷۷	۳/۴۹	تسلط بر روش‌های تدریس
۴/۶۶	$P < 0.0001$	۰/۸۳	۳/۳۵	شناخت یادگیرنده
۶/۸۲	$P < 0.0001$	۰/۷۹	۳/۴۹	ارزشیابی استاندارد
۷/۸۱	$P < 0.0001$	۰/۸۰	۳/۵۷	رعایت قوانین
۱۰/۰۵	$P < 0.0001$	۰/۶۳	۳/۵۹	نمره کل

و شناخت یادگیرنده ($3/37 \pm 0/80$) کمترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند.

هم چنین در این مطالعه برای بررسی تاثیر جنسیت از آزمون تی مستقل استفاده گردید، داده‌های جدول ۲ بیانگر این است که بین دیدگاه دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری مشاهده نگردید ($p = 0/231$).

با استناد به داده‌های ذکر شده در جدول شماره یک بجز میانگین مولفه ویژگی‌های شخصیتی که در سطح قوی و مطلوب قرار دارد، میانگین بقیه مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید در حد متوسط یا نسبتاً مطلوب می‌باشد. از بین مولفه‌ها، ویژگی‌های شخصیتی ($3/76 \pm 0/63$) بالاترین میانگین

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار نمرات اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید بر اساس جنسیت

T	P	میانگین و انحراف معیار		مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس
		پسر	دختر	
۱/۵۲۰	۰/۱۳۷	$3/57 \pm 0/68$	$3/76 \pm 0/63$	ویژگی‌های شخصیتی
۰/۷۳۳	۰/۴۶۲	$3/47 \pm 0/69$	$3/57 \pm 0/72$	اشراف بر محتوا
۰/۳۷۷	۰/۷۰۷	$3/46 \pm 0/77$	$3/51 \pm 0/77$	تسلط بر روش‌های تدریس
۰/۲۳۹	۰/۸۱۴	$3/33 \pm 0/87$	$3/37 \pm 0/80$	شناخت یادگیرنده
۰/۸۹۲	۰/۳۶۳	$3/42 \pm 0/72$	$3/55 \pm 0/83$	ارزشیابی استاندارد
۰/۳۷۳	۰/۶۹۸	$3/54 \pm 0/68$	$3/60 \pm 0/87$	رعایت قوانین
۱/۲۱۷	۰/۲۳۱	$3/50 \pm 0/65$	$3/65 \pm 0/61$	نمره کل

میانگین و انحراف معیار نمرات اخلاق حرفه‌ای تدریس بر اساس (جدول ۳) رشته دانشجویان با استفاده از آمار توصیفی بررسی شد.

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار نمرات اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان پزشکی

میانگین و انحراف معیار	مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس
$3/73 \pm 0/70$	ویژگی‌های شخصیتی
$3/58 \pm 0/72$	اشراف بر محتوا
$3/55 \pm 0/77$	تسلط بر روش‌های تدریس
$3/53 \pm 0/74$	شناخت یادگیرنده
$3/61 \pm 0/77$	ارزشیابی استاندارد
$3/58 \pm 0/87$	رعایت قوانین
$3/67 \pm 0/65$	نمره کل

نتایج (جدول شماره ۳) نشان داد که از دیدگاه دانشجویان رشته پزشکی بالاترین نمره به مولفه ویژگی‌های شخصیتی استاد و کمترین نمره به مولفه شناخت یادگیرنده اختصاص دارد.

جدول ۴: میانگین و انحراف معیار نمرات اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان داروسازی

میانگین و انحراف معیار	مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس
$3/59 \pm 0/56$	ویژگی‌های شخصیتی
$3/42 \pm 0/69$	اشراف بر محتوا
$3/38 \pm 0/76$	تسلط بر روش‌های تدریس
$3/01 \pm 0/89$	شناخت یادگیرنده
$3/27 \pm 0/78$	ارزشیابی استاندارد
$3/56 \pm 0/64$	رعایت قوانین
$3/34 \pm 0/56$	نمره کل

بحث

در این مطالعه که با هدف ارزیابی اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد از دیدگاه دانشجویان رشته پزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مازندران انجام شد، نتایج نشان داد که دیدگاه کلی دانشجویان نسبت به ابعاد و مولفه‌های مختلف اخلاق حرفه‌ای تدریس در سطح متوسط و یا نسبتاً مطلوب بوده است که با

. نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که از دیدگاه دانشجویان داروسازی نیز ویژگی‌های شخصیتی از طرف اساتید، بیشتر از سایر مولفه‌ها رعایت می‌شود، در حالیکه مولفه شناخت یادگیرنده کمتر از سایر مولفه‌ها از سوی اساتید رعایت می‌شود.

نکردند (۱۷). در واقع دانشجویان دختر و پسر در مطالعه حاضر در همه ابعاد و مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس، اساتید را یکسان و مشابه ارزیابی کردند. شاید بتوان گفت که اساتید در تمامی ابعاد اخلاق حرفه‌ای با دو جنس دانشجو یکسان رفتار کردند، چرا که رویه‌ها و منش‌های اخلاق حرفه‌ای در درون اساتید نهادینه شده است و در رفتار آنان متبلور شده است (۱۷).

بررسی دیدگاه دانشجویان به تفکیک رشته‌ها نشان داد که از دیدگاه دانشجویان هر دو رشته رعایت مولفه ویژگی‌های شخصیتی بیشترین سهم و مولفه شناخت یادگیرنده کمترین سهم از سوی اساتید به خود اختصاص داده است. پورکریمی و همکاران در مطالعه خود نشان دادند که نتایج ارزیابی مولفه‌های تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان در دانشکده‌ها مشابه هم بود (۱۸). این موضوع بیانگر آن است که از دیدگاه دانشجویان پزشکی و داروسازی، اساتید در حوزه توجه به آراستگی ظاهری، برخورداری از روابط انسانی خوب، داشتن التزام عملی به ارزش‌های دینی، داشتن سعه صدر در برخوردها، داشتن مسئولیت‌پذیری نسبت به دانشجویان، پرهیز از شوخی‌های زننده، دوری از توبیخ و سرزنش، برخورداری از انگیزه کافی برای تدریس، نقدپذیری در برابر اظهارات دانشجویان، عدم تبعیض در برخورد با دانشجویان، زیر سؤال نبردن عملکرد سایر اساتید، استقبال از تصمیم‌گیری‌های جمعی، متعهد نسبت به حفظ اسرار دانشجویان، برخورداری کافی از بینش و بصیرت نسبت به رفتار دانشجویان، عدم استفاده از دانشجویان جهت انجام امور شخصی، توجه به امانت‌داری از بیت‌المال در استفاده از ابزارهای کمک آموزشی، توجه به حسن خلق در انجام تدریس، برخورداری از عزت‌نفس مطلوب، در دسترس بودن در ساعات غیر درسی، استفاده از شواهد پژوهشی برای تبیین مواضع تئوری، تدریس موضوعات بدون گزینش شخصی اهتمام ویژه‌ای داشتند. بطور کل می‌توان گفت که با توجه به ماهیت حرفه آموزش و تدریس که نه فقط یک موضوع شناختی می‌باشد بلکه یک فرآیند تربیتی نیز

نتایج یافته‌های مطالعات مطلبی فرد و همکاران (۱۳)، نجفی و همکاران (۳)، سبحانی‌نژاد و همکاران (۱۱) جناب‌آبادی (۸) ریبولد و همکاران (۱۴)، کوکاباس و کاربوکس (۱۵) هم راستا بوده است، در حالیکه با مطالعه جدیدی و همکاران همسو نبوده‌است (۴). از دیدگاه کمپل هم از نظر نمونه آماری مولفه‌های اخلاقی در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار داشت (۱۶). به نظر می‌رسد وضعیت تدریس در اغلب این مطالعات از دیدگاه دانشجویان از میزان نسبتاً مطلوبی برخوردار باشد و اساتید در همه این مطالعات ابعاد مختلف تدریس را در حد متوسط رعایت می‌کنند و هنوز با شرایط استاندارد فاصله دارد و نیاز است که مسئولان آموزش اهتمام ویژه‌ای به این امر داشته‌باشند.

از دیدگاه دانشجویان بالاترین نمره مربوط به مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی بوده است و این بدان معنی است که اعضای هیئت‌علمی، جنبه‌های مختلف این مولفه در طول دوره آموزشی را رعایت کردند از جمله آراستگی ظاهری، روابط انسانی خوب، التزام به ارزش‌های دینی، ارائه بازخورد با سعه صدر، مسئولیت‌پذیری در قبال دانشجو، عدم توبیخ، سرزنش و شوخی‌های زننده، انگیزه کافی در تدریس، انتقادپذیری، دوری از تبعیض، متعهد به حفظ اسرار دانشجو، داشتن بینش کافی در برخورد با دانشجو، حسن خلق در تدریس، عزت‌نفس مطلوب، قابل دسترس بودن در ساعات غیر تدریس، دوری از تدریس موضوعات با انتخاب شخصی و سایر موارد. علاوه بر این یافته‌ها نشان داد که جنسیت تأثیری در نتایج مربوط به مقایسه دو دیدگاه دانشجویان پسر و دختر نسبت به رعایت مولفه‌های تدریس از سوی اعضای هیئت علمی نداشت. نتایج مطالعه باباصفیری نیز هم راستا با تحقیق مطالعه حاضر بوده است و بین نمرات پسران و دختران در مورد ارزیابی ابعاد پنج‌گانه اخلاق حرفه‌ای اساتید در دانشگاه شیراز تفاوت معنی‌داری مشاهده نگردید (۱۲). تیرگر و همکاران نیز نشان دادند که ارزشیابی اعضای هیئت علمی از دیدگاه زنان ۳/۷۷ و از دیدگاه مردان ۳/۵۲ بوده است و تفاوت معنی‌داری بین دو دیدگاه مشاهده

محسوب می‌گردد، در حوزه اخلاق حرفه‌ای تدریس باید به شاخص‌های متعدد آن توجه ویژه‌ای مبذول گردد. بدلیل ماهیت تربیتی بودن حرفه تدریس، در کنار رعایت شاخص‌های اخلاقی تدریس اساتید در زمینه‌های تعاملی و کار حرفه‌ای، رعایت صفات و خصوصیت‌های فردی نیز جزء مقوله‌های ارزیابی اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید به شمار می‌رود. بنابراین می‌توان گفت ارتقای وضعیت تدریس در دانشگاه‌ها نه تنها به تخصص علمی در هر رشته بلکه به رفتار حرفه‌ای و شخصی اساتید وابسته است.

نتیجه گیری

بطور کل نتایج این تحقیق نشان داد که اگرچه از دیدگاه پاسخگویان، تمامی مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس استاد و نیز میانگین کل به دست آمده اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید در دانشکده‌های پزشکی و پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سطح قوی و مطلوب بوده است اما این کافی نیست. زیرا هنوز برای رسیدن به شرایط استاندارد راه درازی در پیش است و در صورت لزوم باید کارگاه‌هایی در خصوص رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای تدریس برای اساتید دانشگاه‌ها، بخصوص در بدو ورود به اشتغال، برنامه‌ریزی کرد. به نظر می‌رسد که در بدو استخدام نیروهای انسانی در هر حرفه‌ای از جمله سیستم آموزشی در دانشگاه، آشنا کردن آنان به رعایت موازین اخلاق حرفه‌ای آموزش یک الزام سازمانی محسوب گردد. چرا که رعایت الزامات و اصول اخلاق حرفه‌ای توسط افراد در هر سازمان در طول اشتغال به مسئولیت‌های حرفه‌ای، موجب

ارتقای کیفیت فرآیندهای کاری شده و خروجی بهتری را در برخواهد داشت. بنابراین مطالعات مربوط به آسیب‌شناسی اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی می‌تواند بسیار کمک‌کننده باشد. از نقاط قوت مطالعه حاضر کمک به برنامه‌ریزان آموزشی دانشگاه مذکور در تدوین آتی برنامه‌های آموزشی می‌باشد.

از محدودیت‌های مطالعه برداشت‌های متفاوت شرکت‌کنندگان از سؤالات به دلیل ماهیت بعضی از گویه‌ها و کمی بودن مطالعه، تمایل کمتر بعضی از مشارکت‌کنندگان به دلیل ترس از افشا شدن اطلاعات پرسشنامه‌های تکمیل شده از سوی آنها بوده است.

همچنین نویسندگان این مطالعه پیشنهاد می‌کنند که در مطالعات آتی بررسی بیشتری در خصوص ارتباط اخلاق حرفه‌ای تدریس با سایر متغیرها و نیز به روش ترکیبی (کمی-کیفی) صورت گیرد.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران لازم می‌دانند که از کلیه دانشجویان و همکارانی که در انجام این طرح همکاری نمودند تشکر و قدردانی کنند. این پژوهش برگرفته از طرح تحقیقاتی تصویب شده با کد اخلاق IR.MAZUMS..REC.1399.6864 در تاریخ ۹۹/۰۴/۲۱ در معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مازندران می‌باشد.

References

1. Najafi H, Maleki H. *An Assessment of Faculty Members' Professional Ethics from Students' Viewpoint in Medical School of Shahed University*. Journal of Medical Education Development 2016; 9(21): 93-102.
2. Jadidi H, Ismaili M, Mohammadian Nasrabadi I, et al. *Assessing the professional ethics of teaching professors of Islamic Azad University, Sanandaj Branch in 1396*. Education Research 2016; 2(8): 75-86. [in perian].
3. Bouzarjomehri F, Mansourian M, Herandi Y, et al. *Academics' adherence to professional ethics in Shahid Sadoughi University of Medical Science: Students' viewpoint*. The Journal of Medical Education and Development 2013; 8(3): 44-52.
4. Abbasi R, Taheri Gh, Babashahi J. *The professional ethics of university professors from the students' point of view*. Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology 2018; 12 (4): 60-69.
5. Kheirkhah M, Soltani Arabshahi K, Meshkat Z. *Relationship between Teachers Professional Ethics and Midwifery Students' Self-Efficacy in Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, 2015*. The Journal of Medical Education and Development 2016; 11(2): 161-73.
6. Jenaabadi H, nastiezaie N. *Comparing the current and desired state of teaching professional ethics among faculty members, university of sistan and baluchestan*. Education Strategies in Medical Sciences 2016; 8(5): 317-322.
7. Morris L, Wood G. *A model of organizational ethics education*. European Business Review 2011; 23(3): 274-86.
8. Rotgans JI, Schmidt HG. *The role of teachers in facilitating situational interest in an active-learning classroom*. Teaching and teacher Education 2011; 27(1): 37-42.
9. Talebzadeh Shoshtari L, Pourshafaie H. *Attributions of Successful Professors in Promoting Academic Motivation in Birjand University Students*. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education 2011; 17(2): 81-97.
10. Zohoori A, Eslaminejad T. *Teachers, effective teaching criteria as viewed by the students of Kerman University of Medical Sciences*. Iranian Journal of Medical Education 2004; 4(2): 65-70.
11. Sobhani Nejad M, Najafi H, Jafari Harandi R, et al. *Teaching professional ethics components from the viewpoint of students Qom University of Medical Sciences*. Education Strategies in Medical Sciences 2015; 7(6): 399-403.
12. Babasafari M, Marzooqi, R, Faqih, N, et al. *Evaluating the professional ethics of Shiraz University professors from the perspective of graduate students and its educational implications in curriculum planning*. Curriculum research 2013; 3(1): 67-86.
13. Motalebi Fard A, Abdolrahim N, Mohsenzadeh F. *Investigating and identifying professional and ethical indicators in education and teaching from the perspective of graduate students: A qualitative study*. Ethics in Science and Technology 2012; 6(4): 9-17.
14. Reybold LE, Halx MD, Jimenez AL. *Professional integrity in higher education: A study of administrative staff ethics in student affairs*. Journal of College Student Development 2008; 49(2): 110-24.

15. Kocabaş I, Karakouml T. *Ethics in school administration*. African Journal of Business Management 2009; 3(4): 126-30.
16. Campbell E. *The ethics of teaching as a moral profession*. Curriculum Inquiry 2008; 38(4): 357-85.
17. Tirgar Hedayat, Tabatabai Seyed Sajjad. *Evaluation of professional ethics of the faculty members of Shahid Bahonar University of Kerman*. Journal of Ethics 2016; 6(45):135-166.
18. Pourkarimi J, Qomushi Z, Ehtesham Z, et al. *A comparative approach to the professional ethics of faculty members from the perspective of professors and students of the University of Tehran*. Culture in the Islamic University 2019; 9(31): 151-186.

Evaluation of Teaching Professional Ethics of Professor from the Viewpoint of medical and pharmacy students of Mazandaran University of Medical Sciences

Valipour Khajehghyasi R(Ph.D)¹, Sadeghimahalli F(Ph.D)^{* 2,3}, Mohammadi M(Ph.D)⁴, Shafia S(Ph.D)²

¹ *Ph.D in Curriculum in higher Education, Educational Development Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.*

² *Professor assistant in Department of Physiology, School of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.*

³ *Professor assistant, Educational Development Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.*

⁴ *Professor associated in Department of Physiology, Molecular and Cell Biology Research, School of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.*

Received: 28 Sep 2020

Revised: 11 Nov 2020

Accepted: 01 Mar 2021

Abstract

Introduction: Since education is a profession and is the foundation of sustainable human development, the observance of professional ethics in teaching and/or education will lead to the realization of educational goals in universities. Therefore, the present study or the purpose of evaluating the professional ethics of the teaching of professors from the Viewpoint of medical and pharmacy students was conducted in Mazandaran University of Medical Sciences.

Methods: The present study is descriptive cross-sectional. The study population included all medical and pharmacy professional doctoral students entering the 99-98 Iranian academic year in which 118 people were randomly selected. The data collection tool was the professional ethics questionnaire of Professor prepared by Sobhaninejad et al. That was in the form of 6 components and 48 items. The scoring scale of the items was based on the Likert five-choice scale from one to five. Data were analyzed by descriptive statistics (frequency, mean and standard deviation) and analytical statistics (single group t-test and independent t-test) using SPSS21 statistical software.

Result: The total score of teachers 'professional ethics from the students' point of view was 3.59 ± 0.63 and there was no significant difference ($p = 0.231$) between the views of male (3.5 ± 0.65) and female (3.65 ± 0.61) students. The results of comparing the components of teaching between students of the two fields showed that score of components of standard evaluation and learner cognition from views of medical students were higher than pharmacy students.

Conclusion: Although the total average score obtained by the professional ethics of teaching professors in the two schools was at an average and relatively desirable level, is still far from the desired and standard situation and needs more planning by educational planners in order to improve the level of professional ethics of teaching.

Keywords: Professional Ethics, Teaching, Professors, Mazandaran University of Medical Sciences

This paper should be cited as:

Valipour Khajehghyasi R, Sadeghimahalli F, Mohammadi M, Shafia S. ***Evaluation of Teaching Professional Ethics of Professor from the Viewpoint of medical and pharmacy students of Mazandaran University of Medical Sciences.*** J Med Edu Dev; 15(4):224-233.

* Corresponding Author: Tel: +98 11-33044326, Email: sadeghi.f.ph@gmail.com